

Тарас Петруняк

Якщо будь-яку пересічну людину спитати, як вона собі уявляє святу людину, то від більшості осіб ми почуємо, що святою людиною уявляємо ту, яку зображають з німбом над головою, яка безперервно молиться, з опущеним додолу поглядом, а ще вона не дозволяє собі сказати жодного зайвого слова... Але мало хто знає, що чимало святих окрім того, що перебували в молитві, пості та вели благочестивий спосіб життя, у різні часи якимось чином ще й впливали на світову культуру. Отож ретроспективно торкнемося коротких історичних фактів найвідоміших з них.

Григорій Двоєслов

Григорій Двоєслов з 509 по 604 роки був Римським архиєреєм і одним з найвпливовіших пап першого тисячоліття. Це був час, коли Римська імперія руйнувалася під натиском варварських орд. Всюди панували війна, розруха, епідемії — похмуре середньовіччя. Не зважаючи на це, Св. Григорій творив, і результати його трудів пережили століття. Він заснував монастирі та зміцнював там аскетичну дисципліну, упорядковував канонічний устрій Церкви, богослужінь. За час свого понтифікату, тобто правління римським престолом, він впорядкував традиційний римо-католицький спів, який отримав назву григоріанського хоралу, що використовується і сьогодні. Саме він послав групу місіонерів на чолі з Августином до Англії, заклавши основи Англійської Церкви. Його громадська діяльність охоплювала і суто світські сфери.

Ісидор Севільський

Кожен із нас неодноразово чув про таку книгу, як енциклопедія. Але чи знаємо ми, хто є

першим автором цього збірника різноманітної інформації? Ним вважається уродженець Іспанії святий Ісидор. Вступивши в 589 році у монастир, Ісидор Севільський розпочав писати багатотомну працю під назвою «Етимологія», в якій вирішив сконструювати та впорядкувати усі тодішні знання з різних галузей науки. Фактично це і була перша енциклопедія, в якій святий Ісидор розмістив різний багаж інформації. Можемо вважати, що Ісидор Севільський започаткував велику справу, яка принесла добрі плоди для наступних поколінь.

Кирило та Methodій

Кирило та Methodій, буди за національністю греками, у ІХ ст. проповідували Євангеліє серед слов'ян, тому їх називаємо слов'янськими апостолами. Вони і їхні учні переклали слов'янською мовою Святе Письмо та Божественну Літургію. Для наших предків це було неабияким відкриттям, адже вони отримали можливість молитися та пізнавати богослов'я зрозумілою їм мовою. Фактично цей переклад поклав початок поширенню християнської культури серед слов'янських народів.

Франциск Асизський

Напевне, ми чули про монаший орден францисканців. Власне його засновником є Франциск Асизський (1181-1226). Однією з найвідоміших його заслуг перед культурою є та, що він добився від папи дозволу виконувати у храмі релігійні пісні італійською, а не латинською, мовою, як це було до нього. Варто зазначити, що основні богослужіння і надалі продовжували звершувати латиною, але завдяки Франциску Асизському паралітургійні тексти, які вживалися на хресній дорозі, святій годині та інших богослужіннях, можна було виконувати італійською. Тим самим Франциск вплинув на розвиток рідної італійської культури.

Володимир Великий

Окрім здібностей та хисту мудрого правителя, великий князь Володимир відомий тим, що завдяки його діяльності на Русі, починаючи з 988 р. Б., християнство стало загальнопоширеним. Християнська віра пов'язала різні землі і народи в одну державну цілість. Святий Володимир заснував школи, в яких готувалися власні кадри, переймав

кращі зразки архітектури, живопису, науки, філософії, книгописання. Християнство мало великий вплив на зміну звичаїв. Сам Володимир, як зазначає літописець, по хрещенні став лагіднішим, покинув розпусну поведінку, опікувався бідними й немічними. Ним поступово викорінювалися поганські порядки з подружньої і суспільної сфер суспільства. Поширилися перші тогочасні школи, бо, як пише літописець, Володимир почав посилати на науку дітей визначних людей. Навчальні заклади, які засновувалися при єпископських катедрах та більших церквах, мали на меті підготувати для держави духовенство та урядовців. Володимирове Хрещення означало орієнтацію на політичні й культурні традиції того часу, пов'язані з Візантією. Київська Русь увійшла в коло високорозвинених країн Європи. Таким чином Володимир Великий кардинально вплинув на культуру кількох народів, які пов'язують свою християнську історію з цим рівноапостольним князем.

Тереза Авільська

«Диявол – це бідолаха, що не може любити, - такими словами описала його свята Тереза Авільська (1515-1582) . Будучи родом з Іспанії, свята, власне, і впливала на рідну культуру. Тереза реформує Кармелітанський чин, перетворивши його в духовний центр молитви і святости. Кандидати, що вступали до монастиря, повинні були жити у бідності та безупинній молитві. Тереза отримала безліч чернечих покликань, які іменуються босими кармелітками. Зараз ці монастирі діють у 82 країнах світу, налічуючи близько 14 тисяч монахинь. Тереза Авільська була однією з найосвіченіших жінок свого часу, адже перебуваючи в монастирі одночасно стала і першою іспанською письменницею, залишивши багато творів духовного та виховного змісту. Свята Тереза Велика є автором чимало духовних пісень.

Торібіо Альфонсо Монгровехо

Цей святий жив у 1538-1606 рр. Іспанець за походженням, він багато спричинився до організації церковних структур у Південній Америці, чим здійснив величезний вплив на розвиток місцевої культури. Торібіо захищав права корінних мешканців країни від іспанських завойовників. Під час його перебування на престолі архієпископа Перу були видані перші книги корінними мовами тодішніх народів. Він будував дороги, школи, каплиці та монастирі, під його патронатом також заснована перша американська семінарія в Лімі 1591 р., яка зараз носить його ім'я.

Людовік ІХ

Це єдиний з королів Франції, який зарахований до лику святих. Святий Людовік (1241-1270) значним чином вплинув на розвиток готичної архітектури й університетів. Він любив і шанував книги і мистецтво. Його називають «Периклом середньовічного зодчества». Святий споруджував храми: його часом датується собор в Реймсі, церква Сент-Шапель у Парижі, монастир Ройомон та інші. Людовик ІХ провів військову, грошову та судову реформи.

Перелік цих святих далеко неповний. Не можемо оминати своєю увагою також українських праведників, які завжди піклувалися культурним розвитком рідного народу, але про них піде мова у наступних наших публікаціях. Ми не маємо права занедбувати культурні надбання предків, а повинні розвивати та передавати їх наступним поколінням.

Тарас ПЕТРУНЯК, Святі та їхня культурна спадщина // СЛОВО №4 (80), грудень-лютий 2019-2020